

Koniņi un poligoni. Dienvidkurzeme

Kabiles mežos var spēlēt meža golfu. Kabiles mežos var spēlēt arī boulingu. Visi spēlēšanai nepieciešamie atribūti ir turpat uz vietas – golfa nūjas un bumbiņas, smagas ripināmās bumbas un skrejceļš, tas viss ir no koka – bumbas ir izvirpotas, golfa nūjām piemeklēti mežā piemēroti zari.

Kabiles mežsaimniecības mežsargs Aivars Bergmanis savā paša mežā ir iekārtojis **meža taku “Ozolu biotops”**. “Ozolu biotops” tāpēc, ka takas gaitā ir kādi 40 ozoli, veselas ozolu ģimenes, vērojami arī dažādi mežadarbu paraugdemonstrējumi, kā mežs tiek kopts un stādīts, ko bebri var dabūt gatavu, kā baltalksnis egli izaudzē. “Tā tik visi saka, ka baltalksnis vien tāda nezāle, baltalksnis ir viens no labākajiem Latvijas kokiem, viņš augsnei piesaista brīvo slāpekli, uzlabo augsni, tādi koki jau reti ir, egle jau noplicina augsni. – Stāstīja Bergmanis. – Es vienu daļu tā apmežoju – augšā aug baltalksnis, apakšā egle, kad pienāks laiks, es baltalksni novāķšu malkā, egļu mežs augs tālāk.” Bergmanim pašam ir lielas mežu platības, visas brīvās zemes viņš piestāda, dažviet gan veidodams ainavu. Bergmanis kaut ko veido nemitīgi, viņš pie Kabiles skolas bērniem pats savām rokām ir uztaisījis tādu kā atrakciju parciņu, bērni tur var šūpoties, skriet kā karavīri pa laipām un dēļiem, daudzīt maisus un rāpties pāri šķēršļiem, spēlēt dambreti ar lielām virpotām koka ripām, vienlaicīgi te skolotāji var bērniem noturēt dabas mācību stundas. Turpat netālu sastādīts skolas parks, dažādas koku šķirnes. Bergmanis arī glezno, meža takā var aplūkot viņa gleznojumus uz koka plāksnēm. Turpat takā ir iekārtota arī ekspozīcija par tēmu – kā cilvēks un arī pati daba var nodarīt pāri mežam, tur piemēram, ir blūķis, kurā ieaugusi drāts, Aivars atceras, kā Kabilē 60. gados pirmoreiz atbraucis brīvdabas kino, piesējuši ar drātīm lielo ekrānu kokiem un rādījuši kabīliešiem Fantomasu, pēc tam drātis nav no kokiem notinuši.

Bergmanis savu meža taku turpina iekārtot, golfs un boulings jau ir, tagad tiek taisīts koka biljards, nav izslēgts, ka nākotnē būs arī koka panorāmas rats. Bērniem te traki patīkot, kad sabraucot bērni, tad te visas bumbas, ķegļi un golfa nūjas ejot pa gaisu, – stāstīja Aivars, – ar lielajiem esot mierīgāk, tie te dziedot (aptiecinā pie koka ir sīpols un dziesmu grāmata) un cepot desas. Bet šī taka Aivaram nav nekāds bizness, te var nākt jebkurš.

Aivars pieskata arī **Bezdibeni**. Tas ir ezers, akacis Kalnansu purvā. Turpat ir Gatviņu kapi, kuros piecās paaudzēs guļ katoļi, nostāk – Eģinieku purvs. Latvijā ir vairāki Bezdibeņi, viens ir, piemēram, netālu no Jumurdas ezera, vēl viens starp Kārķiem un Ērgēmi, starp Api un Konetiem ir veseli divi Bezdibeņi. Kabiles puses Bezdibenis pirmās brīvvalsts laika izdevumos šad tad tiek atzīmēts kā dziļākais Latvijas ezers, 97 metri. Ūja! Bergmanis: “Kādreiz paklīda ulmaņlaika kartes, tajās bija atzīmēts pie Bezdibeņa – 97 metri, bet es pieļauju, ka tais kartēs bija komats pazudis. Bet 9,7 arī nav maz. Tas dziļums nemaina būtību, te Kalnānes purvā ir interesanti, ka diezgan kompaktā teritorijā ir sauszeme, mineralizēta augsne, purva saliņas, kadiķi aug purvā, kas nav bieži sastopams.” “Latvijas valsts meži” ir iepļānojuši naudu takas izveidei, iespējams, ka, iznākot grāmatai, ap Bezdibeni un starp Kalnānes purva saliņām jau būs koka celiņi, kādas atpūtas vietas, kādi skatlaukumi.

Riežupītes parks pie Kuldīgas. Parka teritorija – šaura strēle gar upītes krastu aiz Ēvalda Valtera mājām “Ostiem”. Dižkoku grupa te iztīrījusi jaunu ozolu grupu pakalniņa skaistā

piesaules nogāzē. Lielajam meža zinātājam Krišam Melderim nupat bijusi jubileja. Mēs kaut vai goda pēc gribam, lai šajā parkā viena maza mikroskopiska vietīņa tiktu nosaukta viņa vārdā, jo Melderis pats runā lielus vārdus. Tēvišķi gudra ir viņa grāmata "Meža vakari". Tajā lielas filozofiskas domas visu laiku samērojas ar praktiskajām. Melderis uzturēja izsenos jēgumus par meža svētumu, par meža dzīvību, par meža piedalīšanos sabiedrībā.

Ja mežs bija svēts, tad tas bija arī neaizskarams, un tas ir apstākļi, kas veicināja mežu saudzēšanu. Ievērojama daļa no Latvijas tautas mantas sastāv no "koka mantām". Tādā kārtā meži dažādā ziņā pieder Latvijai, var teikt, ar spilgtu "koku" tautsaimniecības un "koku" kultūras raksturu.

Melderis nedzīvoja tikai ar koku takses grāmatu vien, bet piesauca pie sēklu augšanas visas pasaules gaišos sajūdzējus, prakses un ideju sajūdzējus. Kantu: "Kā var cilvēkus padarīt laimīgākus, ja tos nedara tikumīgus un gudrus!" Cilvēka miera pamats ir tikumība.

Neticības un skepticisma laikmetā arī tautas tikumiskā apziņa sāk pagrimt. Tā filozofēja Krišs Melderis.

Savu mežkopības mācību pacēla kā tikumisku doktrīnu. Tas nāca arī no Raiņa. No tautasdziesmām un no tautas darba prakses. Savest kopā savā darba izjūtā praktisko un mūžīgo.

"...Savā sirdī tomēr, šķiet, katrs nopietns zinātnieks nojauš, ka ar ķīmiju un fizioloģiju vien līdz galam netiksim un ka būs jāpielaiž, ka augošā kokā darbojas, ja arī ne saprāts, tad vismaz lietderīga dziņa, kas vienmēr nomodā par koka likteni un kas, tāpat kā dzīvnieks, neatkarīgi no pārējo gribas, gudri pārzina un vada organisma svarīgākās norises. Šādam uzskatam mūsu zinātnieki ir tuvu, bet parasti no tā vairās.

... Tuvi ir mūsu senču naivie, kā tos saucam, ticējumi un indiešu zinātnieku un filozofu atziņas. Uz tā pamata nemaz nebūtu tik smieklīga doma, ka mūsu senču pasaules uzskats šinī jautājumā nav nekādi "māņi", par kādiem mēs tos ar gudru smīnu nosaucam, bet kādas lielākas, bojā gājušas zinātnes atliekas, – zinātnes, kas pratusi augstāk minētās brīnišķīgās parādības mežā pareizi izskaidrot un kas uzglabājusies no paaudzes uz paaudzi, kaut arī sakropļotā veidā, līdz mūsu dienām."

Redzi, kadikī, kur vīrs, kas neslimo ar cilvēka mazvērtības kompleksu un nebaidās atzīties, paeglīt, ka abi esat no vienas idejas; no vienas mutes izteikti vārdi (cilvēks! Paeglis!), no vienas skaitļu rindas izskaitļoti, kaut arī katrs ar savu formulu! Vienas domas izrēķināti un vienām un tām pašām notīm pierakstīti – jā, vienām un tām pašām notīm pierakstīti.

"Mežā nav pretrunu, kādām piesātināta mūsu dzīve, nav ritentiņa, kas grieztos pretējā virzienā, tur ir cēlā harmonija, kā zvaigžņu gaitās, un šī saskaņotība un lietderīgā sadarbība ir meža kā dzīva organisma, spēka un sekmju noslēpums", saka Melderis.

Alsunga. Privātmuzejā "Jura putni" (3,5 kilometri pa Alsungas – Tērandes ceļu) var pārlicināties, cik dziļi mežs ar savu teiksmaino tēlainību iesakņojies latviešu apziņā un zemapziņā. Pagalmā un iekštelpās visur savdabīgi dabas izaugumi kokā un paša meistara fantāzijas veidojumi. Naivisms, popārts, kičs, tautas māksla – sauciet to kā gribat. Bet Meža māte runā. Un uzrunā ar'.

Pie Kauliņas upītes ietekas Alsungas ezerā sākas ainavu vai kā to te sauc – **Veselības taka**, jo vienas stundas gājienā pa upītes krastiem ir iespēja iegriezties tuvējo māju pagalmos un noģaršot veselīgus, vietējo saimnieču gatavotus gardumus. Pašu sieto mājas sieru, mundieros vārītus kartupeļus ar "Leišu sviestu", uzdzert skābputru, nobaudīt Kurzemes sklandraušus vai tik reti kur dabonamos melleņu ķilķēnus. Ir jāuzsver jo sevišķi, ka tāda ainaviska pastaiga, – ar visu krāsu vizuālu ziedēšanu nokalnēs pavasarī ar pūpolu vāzēm un krāsotā olām visās redzamās vietīnās gar taku Lieldienās, ar ievām un lakstīgalām, ar Jāņu vainagiem apkarinātu un apdziedātu Jāņu ozolu Līgo svētkos un ar zemes tauku izteikti jūtamu smaržu augusta beigās vai septembrī un tad vēl ar šiem kurzemnieku sētas gardumiem, – tāda pastaiga tādā bagātībā pagaidām Latvijā vēl ir retā vietā. Šī ir viena no tām. Pārgājusi pāri Žibju tiltam, taka beidzas pie "Dižarāju" pirtiņas un dzidra avotiņa. Pirtiņa pēc iepriekšējas pietiekšanas jūsu patikšanai var tikt iekurināta nopērties un nomazgāties tīrā upītē. Bet vienu

māju tālāk ir "Pūpoli", kur dzīvojusi un suitu dižo saucēju, dziedātāju paaudzes ievadījusi ar savu balsi un stāju vien dižākā no dižākajām dziedātājām Kurzemē "Pūpolu" Grieta. Mēs esam savdabīgā Kurzemes novada, Suitu zemes, centrā. Alsungā. Kur savdabīgi dzied un goda reizēs greznojas ļoti savdabīgos tauta tērpos. 1623. gadā jaunais grāfs dzimtkungs Ulriks Šverns, ieradies no Viļņas, izveidoja sev krāšņi tērptu svītu. Tās apģērbs vēlāk kļūst par alsundznieku tautastērpu. Poļu un kuršu ģērbšanās tradīciju mistrojumu. Tas dzīvīgi saglabāties vēl šodien: koši rūtotas villaines, sarkani brunči, un koši zeķu raksti. Pēc viena no skaidrojumiem pats novadvārds Suiti cēlies no minētās grāfa "svītas" vārda. Pārnakšnot var Ēdoles pilī. Tās aizsenajā rēgainībā ar spokiem un komfortu, kādu nu izbijusi un papostīta pils greznība var dot.

Gudenieku paegļu birzs. Pa Alsungas – Apriķu ceļu. Celiņš ir neiedomājami slidens, vienā ledū. Atkala. Un milzīgs vējš – pūš pat autobusu nost no ceļa. Desmitajā kilometrā ir "Rubeņu" mājas. Meklēta paegļu birzs pārspēj iedomāto – tumši melna kā pasakā. Šī te slaidumā un dieva komponētā skaistumā pārspēj Sāremas paegļu audzes, pārspēj arī Ķūļu paegļus Engures ezera pļavās. Pat mežkopis Saliņš ir pārsteigts: "Cik es tā zinu, šādā veidā un tādā mērogā tie ir vienīgie." Kolhoza priekšsēdētājs ir gaišs zēns, smejas: "Nafta mums jau ir, ķieģeļu māli ir jau atrasti, nu mums ir arī paegļi!" Spriežam, ka šo 80 – 100 hektāru nogabalu vajag pasargāt. Pietiktu jau arī ar mazo kompakto zonu – 30 hektāru apmērā. Te ir viss skaistums kopā – tīra paegļu audze milzīgu ciprešu augstumā, veidi un variācijas. Kompozīcijas un visādi brīnumi, bet, ja nomeliorēs nogabalam par tuvu, viss var aiziet bojā. Mežzinātnieki spriež: piecpadsmit, divdesmit aizsargājamo sugu. Un te sagājušas divas rases kopā – Sibīrijas un Eiropas kadiķi tieši blakus. Vienīgais, kas te var kaitēt un ir izņemams, tās ir egles. Retās priedes lai aug, priedes ir vajadzīgas.

Kas viss neatklājas mūsu mazajā zemītē! Varbūt arī Ventas rumba nav vienīgais ūdenskritums Latvijā?

Vēsturnieks Dunsdorfs grāmatā "Kurzemes kaņakartes" sniedz kāda Duisburgas profesora Branta piezīmju tulkojumu, Brants ceļojis pa Kurzemi 1673. gadā. "Bez pieminētajiem dzimtzemniekiem tomēr vēl tagad pie Turlavas, kas atrodas uzkalnā, dzīvo zemnieki, saukti par kuršu ķoniņiem. Par viņu senču vīrišķīgajiem darbiem pagānu laikos kaņos ar zviedriem, kad Kurzemi ieņēma vācieši (no kuriem slavens kļuva Pletenbergs), tos apbalvoja ar daudzām tiesībām un privilēģijām. Starp šīm privilēģijām ir zvejas tiesības Kuršu jomā, kādu nav pat tagadējam hercogam Jēkabam. (..) Tā viņi vēl tagad var uzrādīt savas rakstveida privilēģijas, bet tā kā tie savas tiesības nav izmantojuši, viņiem jādanco pēc priekšniecības svilpes. Viņi gan svešiniekiem, kas viņus apmeklē, var uzrādīt ar zelta stīpu greznotu cepuri, ko viņu senči ieguvuši karā ar zviedriem. Viņiem ir arī liels sarkani krāsots koka kauss, kam ārpusē ir zeltīts uzraksts un kuņā var ieliet sešus Rīgas mērus alus. No šī kausa viņi sniedz dzērienu, apsveicot svešinieku. Abus minētos retumus viņi rūpīgi glabā, godinot savus senčus."

Ķoniņi ne vien drīkstēja zvejot Kuršu jomā, bet arī bija vienīgie, kas var medīt svētmežos. Edgars Dunsdorfs savulaik Zviedrijas Valsts arhīvā ir atradis 15. gs. beigās vai 16. gs. sākumā zīmētu plānu, kurā fiksēts kuršu ķoniņu **Vārmes (Vārmes) svētmežs**. Šolaiku kartē tas būtu meklējams apmēram teritorijā starp Vecvārmi un Dragūncienu, starp Šķēdes upi un Mazupi. Vienīgie, kas šai mežā drīkstēja medīt, bija Viesalģu un Dragūnciema brīvzemnieki, kuršu ķoniņi Tontegodes un Dragūni. Būtībā ķoniņiem bija piešķirts tāds pats statuss un tiesības kā muižniecībai, tāpat kā citiem vasaļiem, tiem bija pienākums piedalīties ordeņa militārajās akcijās.

Lielākais bija Ķoniņciems, kas radies, ordeņa mestram 1439. gadā izlēnojot Peniķiem un viņa mantiniekiem uz mūžīgiem laikiem senču īpašumus. Vecākās lēņu grāmatas 1320. un 1333. gadā saņēmis Tontegode, ordeņa mestri apstiprināja Tontegodēm uz mūžīgiem laikiem teritorijas pie Vilgāles ezera un Snēpelē, šais ķoniņu īpašumos izveidojās Pliķuciems un Viesalģi. Ķoniņam Sirkantam 1470. gadā tika apstiprināts īpašums Lipaiķos (izveidojās Ziemeļu ciems). Savukārt ķoniņš Dragūns Dragūnciema lēņu grāmatu saņēma 1503. gadā, par to viņam kara gadījumā pēc Kuldīgas komtura acinājuma bija jākalpo ar savu zirgu kā grāmatnesim – vai nav korekts darījums?

Kas vēl ir palicis no senās godības? Vārmes svētmeži tādi, kādi tie bija, protams, nav saglabājušies, var izieties pa Vārmes parku. Ķoniņciemā ir vien trīs mājas, pie vienas no tām stāvēja satelīta šķīvis, bet nebija neviena, kas ko zinātu par ķoniņiem, vēl mana kādu 19. gs. guļbūvju paliekas un svētbirzs, sauktas par Elku birzi, aprises, vietumis kādus 300 – 400 gadus vecas liepas iezīmē apli. Elku birzī pa vidu izdzīta Kuldīgas – Aizputes šoseja, LVM Raņķu iecirkņa mežsaimnieks Raimonds Ripelis atcerējās, ka vēl 70. gados te bijuši sagāzušies lieli simtiem gadu veci stumbeņi. Arī Dragūnciemā pie Ventas ir vien kādas trīs mājas. Pie Vilgāles ezera, kur saimniekoja Tontegodes, ir lieli skaisti kolhoza laiku ābeļdarzi. Vēl var apskatīt Snēpeles baznīcu, kuru, kā teica Kurzemes Kultūras mantojuma centra “Kūrava” aktivists Andris Šenhofs, finansējuši ķoniņi. Snēpelē ir parks, netālu no tā baronu kapi – arī kā parks, ar skujkoku grupām.

Turlavā t.s. Lipaiņu baznīcas logos bijuši ķoniņu ciemu ģerboņi – *Kursckonigen waffen*, *Kallejen waffen* u.c., tie gleznoti 1664. gadā, 1850. gadā vētras laikā Lipaiņu baznīcas logi izgāzti, vāpeņi nav atjaunoti. Mācītājs Kristians Amenda licis uzzīmēt vāpeņu kopijas, tā nu ir zināms, kādi tie izskatījās, līdz mūsdienām, pie Ķoniņciema vāpeņa kopijas ir vēstījums: “Šo nomālētu Norakstu no mūsu Vāpēm, tā kā tās mūsu Tēvi iekš Lipaiņu baznīcas logiem ir likuši nomālēt, ir mums mūsu šī laika cienīgs Baznīcas Kungs Krišānis Amenda uz paglabāšanu un pieminēšanu šķinķojis 1780. gadā.”

Viena no savdabīgākajām vietām, kas saistītas ar kuršiem, kuršu mītisko garu, ir **Kundu pilskalns**. Meklējams valsts mežā Turlavas pagasta stūrī netālu no Kundiem. Ainaviska vide ar stāvu pilskalnu un mazu dziļu ezeriņu tā piekājē, turpat **Elles gravas**, bebru darbi, bieži zibeņi un pulka “x – failu” stila nostāstu, versiju par te redzēto un piedzīvoto ir ne mazāk kā Pokaiņu mežu. Kundu pilskalns ir gan paranormālo parādību pētnieku, gan zinātnieku klasiskā izpratnē intereses objekts, te ir bijuši arī Tibetas mūki. Kundu pilskalna apkārtnē bieži redzētas īpatnējas enerģētiskas parādības, viens no izskaidrojumiem, ka te ir zemes tektoniskā lūzuma līnija, un zinātnei nav īsti skaidrs, kādas enerģētiskas reakcijas tādās vietās sagaidāmas, otrs, ka ārkārtīgi dziļo ezeriņu, kas atrodas pilskalna piekājē, izdauzījis meteorīts. Pilskalns, kas vienā pusē kā valnis ielenc ezeriņu, arī izskatās kā meteorīta uzsists, šāds meteorīts varot izsaukt īpatnējas parādības. Stāsta Andris Šenhofs: “Šis ezeriņš – Kundos te ir kādi trīs četri tādi caurumi, ģeologi domā, ka Kurzemē tādi zemes iegruvumi nevar būt. Tādi var būt Latgalē – tie daudzie ezeriņi, jo tur zemes virsslānis nav biezs. Šeit Kurzemes augstiene ir 90 m virs jūras līmeņa, bet pilskalns ir 99.9 m virs jūras līmeņa. Te šādu iegruvumu nevarētu būt. Ja tas ir meteorīts, tad informācija, ko viņš satur, nevar būt mums saprotama. Vienos Jāņos tur virs ezeriņa izveidojās liela gaismas bumba, to redzējām kādi 60 cilvēki, visi, kas svinējām Jāņus, citiem vispār bija bail iet tuvumā. Tas nav vienīgais gadījums. Pagājušogad mēs te taisījām pūdeli, un skatāmies, varavīksne virs galvām, bet aplī, noslēgts aplis visās varavīksnes krāsās. Loģikas nekādas – nekādu mākoņu, saule te jauki spīdēja iekšā caur koku galotnēm, es krāvu pūdeli ar bērniem, bet nu skaisti gan bija. Mans tēvs arī stāstīja par dažādām gaismām Kundos. Viņš braucis ar ratiem un pēkšņi viņam tāda gaismas lode sākusi riņķī staigāt, viņš pamatīgi pārbijies un zirgs arī sācis sprauslāt. Arī vectēvs ir līdzīgas lietas redzējis.”

Varbūt arī jums, esot Kundu pilskalnā, izdodas sajūst kaut ko nejustu un ieraudzīt kaut ko neredzētu. Katrā ziņā, ja jūsu kritiskais prāts ir pārāk dzelzains, jūs diez vai kaut ko redzēsiet un jutīsiet, bet arī tad – Kundu pilskalnā vienkārši ir skaista daba un svaigs gaiss.

VĒL

Aizupes muižas parks. – Pie Vānes Imulas krastā. Klasicisma pils, celta 1823. gadā, parks 14 ha, iedibināts 1830. gados, gara aleja, dīķis, ozolu stādījumi, balzama un Sibīrijas baltegles, raiblapainais osis, sarkanlapainais dižskābardis, sēru gobas...

Ventas Sarkanās sienas. – Līdz 20 m augsta un ap 100 m gara Ventas klints, tiek saukta arī par Padures Sarkanajām klintīm. Netālu Māmuļas ala, 5 m gara. Kādus 2 km gar upi augšup *Padures (Beltes) pilskalns*.

Īvandes muižas parks. – Lielākā Baltijā Eiropas lapegle, 32 m gara, 3,9 resna.

Ēdole. – 7,2 ha ainavu parks, pils nocietinājumu grāvis, Mīlestības aleja, pamatīgas liepas, Sibīrijas baltegles, Zibolts kļava, vilkābeles, kalnu kļavas... dzirnavdīķis, kuram cauri tek Vanka, saliņa, kur Krišjānis Valdemārs, strādādams pilī par rakstvedi, rīkoja brīvdomīgus saietus, Valdemārs Ēdolē iedibināja pirmo tautas bibliotēku. *Ēdoles luterāņu baznīcā* (celta 1648.) baroka un rokoko kokgriezumi.

Dzērves parks. – 7ha, stādīts 19. gs. beigās, skābarži, liepu aleja, Sitkas egle, Eiropas un balzama baltegles. Pils nodedzināta 1905., atjaunota neoklasicisma stilā. Namiņš, kurā tautskolotājs Andrejs Bergmanis no 1833. – 1843. gadam vadīja Kurzemes skolotāju sagatavošanas semināru, vienu no ozoliem (4,6 m) Dižkoku atbrīvošanas grupa nosaukusi Bergmaņa vārdā.

Dzērves "Ķintu" aka. – Netālu no Dzērves parka laukā atrodama īpatnēja pamatīgiem bluķiem oderēta aka. Tas ir viss, kas saglabājies no mītiskajām Ķintu mājām, tās bijušas celtas no neparasti lieliem laukakmeņiem, arī sētas un citi mājai piederošie būvējumi bijuši no šādiem akmeņiem. Par Ķintiem 19. gs. sākumā bijusi interese jau Lestenes mācītājam Vatsonam, kurš nevarēja saprast, kā šādi pamatīgi akmeņi šeit nonākuši un kā vispār tādu fundamentālu projektu varēts dabūt gatavu. Apkārtnes ļaudis joprojām zina nostāstus par Ķintu kā neordināru, spēcīgu personu. Tuvākie kaimiņi: "Mēs jau to mazmazmeitu Ķintu pazinām, Olgu Ķints. Viņas brāļi – zirgi bija izbaidījušies un abus tos zēnus ratos nosītuši. Tie vecie cilvēki ir aizgājuši. Tas Ķints pārāk liels buntavnieks bijis." 1975. gadā aku attīrījis Juris Urtāns, atrodot vairākas senlietas. (17) (82780024)

Cīravas parks un mežaparks. – 11,3 ha, pils, dīķi, Durbes upe, baznīca, barona suņu kapsēta, 20. gs. 20 – 30. gados pilī bijusi meža skola. Parks stādīts 19. gs. beigās, savu roku pielicis Rīgas parku direktors G. Kūfalts. Baltie skābarži, Eiropas lapegles, duglāzijas. *Cīravas mežaparks*, LVM pārvaldījumā.

Dunalkas parks. – Durbes krastā. Stādīts 17. gs. beigās regulārajā stilā, sadalīts kvadrātos, kurus norobežo liepu un gobu alejas, pamatīgs osis (3,7 m). Cauri parkam iet grāvis, kura malas noklātas laukakmeņiem.

Ciemgaļu mežābele. – Viena no resnākajām Baltijā (3,3 m), pie "Ciemgaļu" mājām, kādi četri kilometri, braucot no Turlavas Valtaiķu virzienā.

Pelču parks. – 10,2 ha, ainavu parks, 1902. g. izveidojis Kūfalts. Baltegles, Rietumu dzīvības koki, galvenokārt skujkoki, ir arī, piemēram, Amerikas sarkanais ozols, ziemeļu sarkozols, pamatīga vīksna (6,5 m).

Remtes parks. – 26 ha, pie Remtes ezera, ierīkots 19. gs. gaitā, zivju dīķi, bruģēti ceļi. Kļavas, ozoli, oši, atsevišķos puduros baltegles, lapegles. Nostāk no pils ainavu parks, Moku kambaris, Mīlestības ozols (5,3 m), Peldu tornis, no Somijas atvests akmens. Bijis iršu dārzs.

Kurzemes cietokšņa muzejs Zantē. – Abu pasaules karu, "Kurzemes katla" atribūti, ierakumi un bunkuri, bumbu čaulas un šaujāmriki, kāds tanks, kāda lidmašīna. Bunkuros var palikt pa nakti. Netālu *Smiltiņkalns*, 153 m vjl, ainavisms.